

TÚL A FALON

a „Havi Szemle” novellapályázatán első díjjal kitüntetett elbeszélés

Irta BOROS FERENC

Alíghanem kilyukadt a cipóm, - állapította meg a gyermek. Kellemetlen, hideg nedvességet érzett lábán, amint hasztalan kerülgette a settenkedő tócsákat. Egy fához támaszkodva felemelte bal lábát s komolyan vizsgálgatta a cipőjét. Lehet, hogy karácsony után nem mehetek iskolába, - volt a vizsgálódás eredménye. A meglóbált fáról nyaka közé esett egy marék lucskos hó. Megrázkódott s tovább ugrott. Hátán megzörrent deszkából szögelt táskája. A fák koronájára boruló szürke ég sajnálkozva ejtett néhány pelyhet a sárra.

Hosszú az út így magánosan. Az árkok közt alvó földek, mintha felébredve mellette ballagnának. Terpeszkednek, nyújtózkodnak, lába alá kúsznak, s alattomosan megmarkolják sarkát.

Végre kitárul a térség, hol a cselédházak támogatják egymást összeugró hátukkal. A sárban tégladarabok fulladoznak léptei alatt, amint fürkészve körülnéz. Egyforma tetők, kémények, egyforma kopott falak, egyforma sáros küszöbök felett örökdő ajtók, s az apró ablakokat egyformán árnyékolja a mögöttük bambáskodó homály. Néhány kéményből szivárog a füst, tétovázik a tetőn. A szél nedves tenyere mogorván lesöpri. Izzadnak, párolognak a házak, mint ázott, szürke állatok. Az ajtók mögött homályos pitvart s balra másik helyiséget zárnak körül a falak, röstelkedve, hogy vedlett létükre emberek tanyájává avattak pár köbmétert.

A gyereket biztosan vezeti ösztöne az útvesztő egyformaságban. Benyit az ajtójukon. Futólag köszön két húgának, táskáját leakasztja s egy fapad alá tolja.

- Hát veled mi van ? – Kisebbik húga a keskeny ágyon üldögél.

- Hadd el, beteg, aztán anyám az ágyba hagyta, - magyarázza a nagyobbik.

- Aha.

Észreveszi, hogy a csöpség orra erősen csurog.

- Na, tartsad, vakarcs !

Felmarkolja a lányka pendelyét s megtörli szipogó orrát. Az felhasználva az alkalmat, szokás szerint a fontoskodó fiú szájába dugja ujját. A fiú tudja a leckét. Hammogva ijesztgeti a kis lányt. Az kacagna szegény, ha hörgő köhögésbe nem fulladna jókedve.

- Nanana, kis vakarcs !

Másik húga is odaugrik. Babusgatják, s törölgetik a fuldokló lányka szemét, orrát, s elsímítják a szájára tapadt hajszálakat. Nagynehezen lecsillapodik s lihegve bámulja a barna gerendákat. A fiú megpiszkálja a tüzet. A vályogkemence ajtaján kórószárat hajigál be. Keresgél a fiókban, leszal egy karéj kenyeret, leül s rágcsálni kezdi. Húga, nem tudni miért, két rongyos vászonkendőt varr össze. Lába lelóg a padkáról, felkunkorított lábujjaival tartja rajta a lecsúszó papucsot.

- Hol van anyám ?

- Gépész úrékhoz ment dógozni.

Morcosan dohog magában. Dógozni, mindig csak dógozni. Aztán, ha estére hazajön, lihegni fog, ujjai tele ráncokkal...

- Kiadták a vákációt, Jóska ?

- Ühüm.

- Meddig ?

- Január hat. A többiek ma se vótak. Félték a nagy sártól. Kondor Ilusnak rossz a cipője. Kádas Margitnak beteg az anyja. Innen a tanyáról nem jött egy se.

- Akkor nem is sokat tanultatok.
- Nem nagyon. A kisasszony inkább mesélt.
- Mit ?

- Hát azt, hogy jön a karácsony, megszületett az Úr Jézus, az angyalok lejöttek a mennyországból, énekeltek...

- Jóska ! – A kicsi feltápáskodott s igyekezett latbavetni a maga külön mondókáját. – Anyám mesélt tündérországról, bizony. Te mán aludtál.

- Aztán mit mesélt ?
- Ott laknak a tündérek, meg az angyalok.
- Nem igaz, mert az angyalok a mennyországban laknak.

- Mindegy az.
- Dehogyan is mindegy. - ... Mennyország.

Tündérország...

A három gyermek elgondolkozott. Angyalszárnyak fénye villant a homályban. Áttetsző ajkak kacarásztak a csöndben, s az aprócska gondolatok közé belopódzott a mese.

- Azt nem mondta a kisasszony, hol van a mennyország – tündérország ? – ellenlábaskodott a kicsi.

- Azt nem mondta.
- Biztosan nem itt a földön, ugyi Jóska ?

Jóska nézte a bakancsát. – Rászáradt a sár, a föld.

- Nagyon szép lehet a mennyország, - tündérország. –

A szoba padlója is föld. Künn a lucskos sár: föld. Földből verték a tűzhelyet, a falakat. Apja, anyja ágya, húgai közös ágya, a láda, ahol neki vetnek ágyat, az fából van, de a fa is földből nőtt... Mennyország ? Tündérország ? Föld?... Hát sok a dolog ! A cselédházakon túl sorakozó ólak, istállók, kazlak, színek körül, meg kaszával, kapával, villával a pusztán, - mind a földért van. Apja, meg Gépész úr, aztán a Julcsák, Lajcsik, Margitok

apái, borostásan, szakadt ingeikkel mintha a földhöz volnának láncolva... – Szép lehet a mennyország – tündérország ! - ... Az a zöld kabátos, akit intező úrnak hívnak, még az is a föld rabja. Mindig kocsin ül, de nem megy sehová, csak a földeket járja.

- Jóska ! Hol van hát a mennyország – tündérország ?

- Igen, biztosan nem a földön.

- Hát hol ?

- Mit tudom én ? Messze. Valahol... túl a földön.

- Dehát meddig tart a föld ?

Meddig ?... S most a gyermek töprengő szemei elé homályos, vörös függöny ereszkedik. Még átszűrődik rajta szemfénye, még lebeg, mint alkonyi sugár a felhőkön, aztán sűrűsödik, mint az alvadó vér. Végigcsurog a falakon, szétfolyik hűgai arcán, s ömlik, zuhog le a gerendákról. Szeméből, mintha megrepedt volna, kiszivárog minden látás; csak ez a véres pép tölti meg s feszíti szemgolyóit. Magasba szökik a vörös kavargás, majd nyílegyenesen a messzeségbe rohan s némán tiporja a lábához kúszó cserjéket. Aztán megmerevedik, lehányja magáról imbolygó rongyait, feltárja meztelen, kemény testének négyszögű rovátkáit s eléje, igen szinte homloka elé toppan s hátra kell hőkölnie... Te vagy ?... – kérdi Jóska s megismeri Őt a titokzatos csalogatót. Szinte életrekelő vörös téglák sora ez: a Fal !

Nyáron, magános kalandozásai során fedezte fel. Amolyan südő erdőben kószált, cserjesorban levő fák rendetlen bozótjában. Céltalanul törtetett, fűgyörészett, mikor eléje toppant, szinte homlokon ütötte a fal.

Meglepődött: nem lehet tovább menni ? Miért rekeszti el az utat ? Talán valami titokzatos, idegen világot zár el ? Hiába kopogtatta kérdéseivel a süket téglákat... A fal hallgatott, hallgatagon nyesett végig a lombok során, mint óriási, véres kés, mely kettészeli a világot. Megfélemlítette a fal gőgös hidege. Izgatta a mögötte settenkedő titok.

Aggodalmas tétovázás után elindult a fal mentén.

Nehéz s időtlen hosszú útja volt. Bokrok, cserjék alattomosan szemébeverődő ágai között. Emberlábnak semmi nyoma. A fal sehol sem alacsonyodott. Gőgösen húzta fel vállát, emberi szem nehogy átlásson rajta. Közelében a cserjék is megalázkodtak. Megritkultak, eltöpörültek.

Talán századszor bánta meg, hogy elindult, mikor észrevette, hogy a fal balra fordul. Itt szabadabb volt a tér s jegenyék távoli sora mintha út fölött rezgett volna. Por is ködlött láthatatlan kerekek nyomában. Óvatosan osont. Szeme már megszokta az egyhangú vörös színt, mikor a falat hirtelen óriási érckapu szakította meg. A kapu ércéből torz állatfejek domborodtak ki, s szájtátva nyalták a nyelvükre kenődő napsugarakat. Rémulten meredt a szörnyű pofákra s bizony időbe tellett, míg a valóság felismerése kijózanította. A kapuval rézsútosan futó bokrok mögé lapult s konokul várt.

Nemsokára a csikordulva széttáruló kapuszárnyak előtt egy feszes tartású egyéniség állt meg vigyázz állásban.

Ez Hopp úr ! Ki ne ismerné ? Látták eleget a cselédházak táján, a faluban is. Felfelé tartja fejét, orrát meg úgy kunkorgatja, mintha fintorogva a földi szagoktól, az ég illatával édesítené. A ruhája csodálatos. Vörösbarna zekéjén gilisztamódra kunkorodik a zsinóros s térdigérő nadrágjára is jut. Lábán fehér harisnya, kezén meg – hogy bírta olyan melegben – fehér kesztyű. Úgy áll, mint aki karót nyelt, pedig senki sincs a közelben.

Mivel Hopp úr se lát, se hall, felemelte fejét, hogy mögé láthasson.

Elkáprázott a szeme. Hajszálnyi vízsugarak szökelltek az ég felé. Bújócskáltak, kergetőztek. A napot is játéokra csábították. Fehér sugarait száz színű csillogásba öltöztették.

- Felfelé folyik a víz ? – csodálkozott a gyerek.

Egy-egy sugár megúnva a bújócskát, cseppekké szakadozott s a csillogó tó tükrére szállott. A tóban óriási, fehér madarak úszkáltak s méltóságosan bólogattak. A tó körül

szélesedő úton arany, bizony, aranyhomok, körülszegve csodás virágok botjaival. A homokot tarka tollú madarak legyezték széles farkukkal.

S ott, ott... A tündérvár ! Biztosan az ! Fehér oszlopok tartják díszes homlokát. Ablakai ezüstös fényben ragyognak. Mindjárt kirajzanak a tündérek dalolva, táncolva s megfürüdnek a tóban. – Aranyhomok... Ezüstpalota... Kacsalábon forgó kastély...gyér mesék emléklepkéi szálltak a kitárt kapun.

Rejtelmes bűgös zenéje közeledett. Gépkocsik surrantak elő. Egy-kettő. Hopp úr félreállt, orrát felszívta, majd a beforduló kocsik után sietett. A palota megelevenedett. Lépcsőin fehér s fekete ruhás lények jelentek meg. Jóskának úgy tűnt, mintha földre se léptek volna, akik kiszálltak a kocsikból.

Ni, ott egy leányka ! Tündérgyerek ! Tapsol s szalad a csillogó sugarak felé.

Utána kiálltanak: Marion !...

A gyerek vissza tipeg.

Marion ? Ez volna a tündérgyerek neve ?

Míg ezen ámuldozott, a kapu szárnyai összecsattantak s a bezárt titkokat a torz állatfejek sejtették, amint izzadva lógatták vas-színű nyelvüket.

Jóska ma se tudja, hogy ért haza. Nem a fal mellett jött. Elindult egy lába alá kanyargó ösvényen s csak a gépszínek ismerős falai közt józanodott ki.

Aztán nagyon sokáig csendes volt. Óvatosan hallgatott.

Még kétszer elmerészkedett a kapu közelébe, de a kapu többé nem nyílt ki.

S most, a téli délután kietlen csöndjében eljött hozzá a fal. Talán érte jött ? Vörös fénye lángol a sár felett. Mesék bíborleveivel hullanak rá. Miért is félne most már ? Karácsony közeledik. S a karácsonykor született Jézus mit is mondott ? Szépen tanította a kisasszony, hogy : „Engedjétek hozzám... a gyermekeket, mert ilyeneké a... mennyeknek országa !” Ha ott,

túl a falon, ott... ott, akkor kinek lenne több joga hozzá, mint neki: a gyermekeknek ?! Felkapta sapkáját. Futott.

- Hová mész Jóska ? – Testvéreinek ijedt kiáltása ott maradt a vályogfalak között.

* *
*

Doktor úr, hát nem tehetünk semmit ?

Az orvos sajnálkozva követte az előkelő tartású hölgy sötét selyemruhájának susogását, s töprengve tekintett a falba vésett fülkében kecseskedő ágy függönyei mögé. Halvány fejecske süppedt a selymes ágyneműbe. Az öregedő hölgy megsímogatta a szőke fürtökbe burkolt homlokot. A kék szemek pillantása feléje fordult, aztán elmélázott s az ágy felett kitért szárnyal örökdő angyal mosolyán pihent meg.

- Látja, doktor úr, rám se néz. Nem érdekli semmi. Pár falatot eszik, aztán eltolja magától az ételt, s csak néz, szinte bámul egész nap. Igen, nem, - néha ennyit se szól.

- Méltóságos asszonyom, tudjuk, hogy a kicsike súlyos tüdőgyulladásra ment át. Ez tagadhatatlanul fennálló gyermeki mélabú talán az elszenvedett magas lázak nyoma. Szerintem az idő visszahozza életkedvét.

- De mikor ?... mikor ? oh, én már nem bírom !

Az orvos óvatosan köntörfalazott.

A leányka lázálmában elejtett szavaira visszagondolva, azt hiszem, hogy, hm, esetleg a szülei...

A hölgy komoran gondol fia s menyé végzetesen elkülönülő útjaira s a két út között magára maradó gyermekre.

- Nem akarom őket zavarni, hisz oly fiatalok. Az idény a fővárosban pompásnak ígérkezik. Leveleim is éppen csak utaltak a kicsike gyöngéledésére. Hanem, más ötletem van.

- Érdeklődve hallgatom.

- A kicsike tavaly is örült a karácsonyfának. Betegsége előtt már most is készült rá. Meghozattam az ajándékokat. A fa feldíszítve a kisasszony szobájában. Bár karácsonyig még négy

nap, de ha úgy állítanók bem hogy már itt is a karácsony, - a várt ajándékok hátha felvidítanak ?

- Nagyszerű ötlet, méltóságos asszonyom.

- Akkor megcsináljuk.

Egy gombnyomásra bejött a szürkeruhás ápoló nővér, a fehér mezes nevelőnő.

Suttogó hangon kapták a parancsokat.

Nővér, üljön az ágy mellé. A függönyt vonja be s mesélje el a kicsikének, hogy a parkban már látta az angyalokat, satöbbi. Szóval, keltse fel az érdeklődést. Kisasszony, rendezzenek el mindent, ahogy megbeszéltük.

- A nővér a bevont függöny mögött titkzatos sugdolózásba kezdett.

Két inas becipelte a karácsonyfát, szobalányok kisebb nagyobb dobozok sokaságával jöttek be. Leeresztették a redőnyöket. Felszerelték a gyertyautánzó villanykörteket. A kigyulladó fény megvilágította a fán függő díszek, láncok, édességek sokaságát s a körülötte tarkálló játékszerek tömegét. Úrnőjük karosszékből figyelve az előkészületeket, lehelletnyi nyakláncot lengetett meg az orvos előtt. A lánc vonalát rátűzdelt gyémántszemek tüze jelölte.

- Külön ajándékom, - suttogta.

- Pompás, - bókkolt az orvos.

A hölgy gyors seregszemplét tartott. Méltató bólintására a nevelőnő kezébe adott egy parányi csengőt.

A személyzet kisurrant, csak az orvos és a nevelőnő maradtak benn.

Most... most !

Csöngetés... a függönyt szétvonják.

- Nézze, kicsikém, megjöttek az angyalok s mí mindent hoztak !...

A kisasszony felállította a gyermeknyi babát, babrált valamit a hátán, mire a baba kitátotta pici száját s énekelni kezdett. Bekapcsolta a valódit mindenben utánzó vonat

gépezetét, az jelzőlámpák sorfala mögött tisztelgő állomásfőnök elől sípolva, tüzet okádva indult körútjára. A kacsá hápogva táncolt, a törpe fintorogva vágta a fát, egy pásztorlányka furulyázva mezőre hajtott három sipogó libát, egy katona dobolt, az óriási gépkocsi túlkölt, kinyílt a képeskönyvek, kockás dobozok fedele s a nagyanya átszellemült mosollyal akasztotta a felülő lányka nyakába a csodaláncot.

A lányka ágya szélére könyökölt. Eltévelyedve a hirtelen előtöppanó jelenségek sűrűjében, kereste az összekúszálódott zaj fonalát. Tekintete zavartan ugrált. Szemizmai, mintha megmerevedtek volna, csak feje kapkodó rángatózása irányította pillantását. Pupilája görcsösen védekezett ágya csöndes homályába törő fény ellen.

Most, most ! Fel kell kotorni, ki kell kényszeríteni az első mosolyt ! Ki kell szabadítani a lélekbe szorult kacagást !

- Nézze a gyönyörű karácsonyfát ! Mennyire szeretheti az angyal ! Hát a baba ? Mily csodásan énekel !...

A lányka kinyújtotta kezét, óvatosan megcirógatta a baba arcát, - s a kinyújtott kéz lehanyatlott...

- Ni, hogy szalad a vonat ! Hogy fütyül ! Oda kell adni a törpét ! Nézze milyen furcsán fintorog ! Hehehe, még a doktor bácsi is kacagja.

Az orvos igyekezett minél szívderítőbb képet vágni...

A lányka kezébe fogta s fürkészve vizsgálgatta a törpe arcát, aztán kereste, hová tegye. Egy utána kapó kézbe ejtette.

- Nézze, képeskönyv, kockák... no kóstoljon egy szem cukrot. Nagyanyuka angyalkája hozta azt a gyönyörű láncot.

Csöndesen babrált a remek ékszerrel, vizsgálgatta, aztán pillantása elsuhant, halvány keze ölébe hullott, hátrahanyatlott; a szemére borult fűrtökön még átragyogott a tavaszi ég kékje, de a pillák lehúnytak s a hófehér köntösbe rejtett apró mellett csöndesen fodrozta az álom szellője.

- Ah, szent egek !

Az orvos tehetetlenül tárta szét kezét. A két lány sietve fojtotta le a játékgépek zaját...

Nem sikerült. Dermedten, tehetetlenül néztek egymásra. Ki a hibás? Az elfutott alkalom sajnálkozva mutatta üres markát.

- Szegényke, elaludt. Maradjon minden így. Menjenek át szobájukba. Én mára visszavonulok. Menjünk, doktor!

A lányok átmentek szobájukba, a hölgy a téli délután homályába burkolt folyosóra lépett ki, nyomában az orvossal. Az ajtón véletlen nyitva hagyott résbe parányi fénysugár testecskeje szorult, mint a benti ragyogás hírmondója, hogy elsuttogja a homálynak a csoda elmaradásának csodáját. Melléje lopakodott a csönd, az álmélkodó játékszerek csöndje, a méltóságos falak, a puha szőnyegek csöndje s a szendergő gyermek fehérbejétszó ajkának hallgatása.

S most, a kilincs kattan, a fény rése tágul, rezegve ismét összeszűkül, magába zár egy lopakodó árnyat s eltünteti az ajtó mögött.

A lányka felkönyököl a neszre. A síkoltás torkába szorul, mikor álmélkodó gyermekarccá fényesedik az árnyék. Lassan előtűnik fakó nyakvédője, foszlott gomblyukai, gyűrötten lógó nadrágja. Vörös kezét hol szája elé kapja, hol szívéhez szorítja, majd meg zsebét gyürköli vele. Szeme óriási csodálkozásában szinte kicsattan, majd sűrű pislogással tisztítja látására a meséből se hallott csodáknak. Arcán nincs ártó szándék. Nagyon fél. Szája vonaglik. Lélekezete zihál, mintha tüzet fujtatnának mellében. A pillanat rettenetes, kéjes káprázatában felejtí a sáros ösvényt, lába didergését, a váratlanul nyitott ajtón való surranás izgalmát, hihetetlennek tűnő bátorsággal való belépését az első nyitott ajtón, ahová csalogatta a fény.

Istenem, mégis igaz! Mennyország. Tündérország! Micsoda ragyogás, gyönyörű falak, apró rózsaszínű bútorok, melengető süppedés ázott lába alatt!

Karácsonyfa ! Rajta s körülötte minden ! Most már csak valami baj ne legyen ! Jó lesz szépen hazamenni...

Mi volt ez ? Jeges réműlettel mered a nesz irányába. Gyönyörű szőke fej emelkedik hófonalából szőtt ruha felett. Nyakában mintha a tejút csillogna... Gyermekek !.. Tündérgyermekek, kis angyal !

- A két szempár izgatott kérdéseket lövel egymás felé. A fiú szeme, nem tehet róla, eszeveszetten pislog. Pislogás sűrűjében mintha a másik szempár derülését venné észre, fogacskája is felcsillan...

Jaj, hová tegye sáros lábát ? Sapkája meg – micsoda szégyen – fején maradt, Gyors, ijedt mozdulattal lekapja... s hallga csak, a leányka halkán felnevet.

Meg is szólal: csináld még ! A fiú fejébe nyomja sapkáját, megint lekapja.

- Hahaha, - perdül a nevetés ezüst orsója. – Megint ! Megint !

A fiú most feldobja a sapkáját, alá tartaná fejét, a sapka elcsúszik orrán. Ezen úgy mulat a csöppség, hogy tapsol is hozzá. Aztán megkérdi: kicsoda vagy te ?

- Jó- Jóska... Kis József.

- Jóska ?

- Ühüm. – Hát té, té... magát hogy híjják ?

- Marion.

Megremeg a fiú az örökre fülébe rögződött név hallatán. Marion, - ismétli boldogan, s mosolyog rá, mint régi ismerősre.

- Mit tudsz még, Jóska ?

Csak ennyi kell ? Sok mókát tanult ő a gyerekekkel, meg a két húgával hancurozva. Először is felfújja arcát olyan pukkadóásra, hogy nem lehet kacagás nélkül kiállni. Ujjával kipukkantja, hangot is ad hozzá, hogy élvezet hallani. Marion tapsolva sürgeti az ismétlést. Jóska rendületlenül csinálja. Az ajándékhalmozatra pislantva végigmókázik minden játékot, amit

kitaláltak azok a gyerekek, akiknek erdő, mező, fűvén kívül nincs más játékuk.

Kicsit szünetelve megkérdi, ez a sok minden, kié ?

- Az enyém.

- De szép !

- Szeretnéd ?

A fiú elkomolyodik.

- Vegyél amit akarsz !

- De, igazán ?

- Igen, igen.

- Csokoládét is ?

- Vegyél gyorsan. – toporzékol Marion.

Félénken kivesz egy mosolygó csokoládé-diót, mikor – oh, borzalom – féloldalt megpillantja Hopp úr szörnyű orrát, alatta szélesen vigyorgó száját... Ott egy másik, aztán nőszemélyek... Ott egy öreg szép néni, milyen hideg a szeme, pedig mosolyog ő is. Mindenki mosolyog... Mellette az orvos bólogat. Ismeri. Nyomkodta a gyerekek szemét az iskolában... De mit nevetnek ?... Hogy megfogták a tolvajt ?... Őt ?... Jaj, csak az apám meg ne tudja !... Kinyítja a csokoládé közé zárt ujjait... Hol az ajtó ?...Nekiront, aztán vesd el magad le a lépcsőkön, le a fakuló tó mellett, ki a kapun... itt összeütközik valami cselédfélével... fel az ösvényre... haza, haza ! Nógatja pergő szíve, a hátába verődő szél taszítja s ijedt hátrasunyításokkal szaggatott egyetlen rohanás után szinte belöki az otthoni ajtót.

Szerencsére még nem gyujtottak lámpát, nem látszik piros arca. Lihegését se hallják. Anyja a tűzhely körül motozva hallgatja apja beszámolóját az elmorzsolt nap eseményeiről.

- Fene nehéz azt a vajköpülő gépet hajtani egész nap. Mér' is nem kapcsolják belé a villanyt ?

- Hadd el, így legalább tejet is kapunk.

A tej már forr is, ráöntik a hideg kására. Jóska is kezébe kapja csuprát, meg kanalát. A lámpát meggyújtják.

Fénye cirógatja a szokott arcokat s úgy látszik, sárga tengerébe meríti a riadalmas emléket.

Mi is történt ?

Eh, mohón kanalazza a sárga kását. Kis húga jóízűen csámcsog. Szemmelláthatólag jobban van a kicsi. Jóska szíve csöndesedik, mikor eszébe jut, hogy nemsokára megvetik az ágyakat s a jó melegben elmúlik fogvacogása is, utolsó jele kalandjának. Majd el is gondolkozik az érthetetlen dolgok felett. Csak hallgatni s talán nem lesz semmi baj.

Az ajtó hirtelen erőszakosan kinyílik, s villamos zseblámpa fénye mögött nem kisebb személyiség lép be, mint Hopp úr. Megszagolja a gerendát, zordonan körülnéz s széles, rendőrös mozdulattal mutat a kövédermedt fiúra.

- Ez az ! – kiáltja s az elért hatással elédegetten folytatja. – Ez a fiú felhasználva az alkalmat, hogy a park kapuja az orvos jöttére nyitva volt, besurrant a kastélyba s betört Marion öméltósága szobájába.

Apja fogta fel elsőnek a történetek szörnyűségét. Fenyegető mozdulatára Jóska felugrik, visítva, ordítva ragadja meg anyja karját s arcába ordítja: nem loptam, nem hoztam el semmit ! Jaaaj ! Apja felékapó markát megállítja Hopp úr szava.

- A fiú érthetetlenül bár, paraszti mókáival felderítette a Marion kis méltósága kedélyét. Ezért az én méltóságos úrnóm nemcsak hajlandó megbocsátani a példátlan vakmerőséget, hanem kegyesen parancsolja, hogy a kis József nevű béresgyerek megmosdatva, megfésülve, felöltöztetve a kastélyba hozassék, hogy Marion öméltóságának kedélye tovább haladjon a javulás útján. Megértették ?

- Ho-hogyne kérem ! Hallod, Jóskám, mégy a kastélyba. Hivat a méltóságos uraság.

Jóska csodálkozik a nagy megenyhülésen. Előbb még verni akarták s most már küldik ? Lám, folyton zsörtölődő apja is mejuhászcodott. Székkel kínálja a rá sem hederítő Hopp urat. Fájdalmasan kaparják lelkét az ismerős szavak. Ilyen méltósága,

meg olyan méltósága, kastély, ilyen, meg amolyan uraság. Értzi, hogy most tárul a fal titka, s a kijózanodás szíven üti... Mennyország – tündérország. Az édes szavakat lángralobbantja a valóság vörös parazsa. Kigyúlnak, égnek hamuvá porlódnak, s elkeverednek a sáros, szürke földdel.

- No, fiam, gyere készüljünk !

Mereven nézi a földet. Merje-e kimondani ?

- Nem ! – kiáltja szinte sikítva.

- Mi az ? – hördül rá az apja.

A fiú jajveszékelve levágja magát a ládájára, majd vörös arccal utána toppanó apja elől anyjához menekül. Markolja, ráncigálja, tépi anyja karján, mellén a ruhát.

- Jaj ! Édeskedves anyám... ne hagyjon... nem megyek... nem tudok menni... Jaj, Istenem, mér is mentem oda ?... Azt hittem, hogy... Jaaaj !..

Anyja aggódik. Makacs a gyerek, még bajt hoz rájuk. Hogy szalasztaná el a jó alkalmat ? Szinte már látja fia kezén a Hopp úr fehér kesztyűjét.

- Enyje, te kis buta. Értsd meg, nem bántanak, ugyi Hopp úr, - s már tekeri is le fia nyakvédőjét, húzza le ócska kabátját. – Julcsám, hamar a vizet ! Mosdatja, fésüli, töröli. Erélyes lágy mozdulattal, szüntelenül vigasztaló biztató szavai legyűrik a fiú lankadó ellenkezését. Tiszta inget ad rá. A fiókból előveszi szépen kivasalt ünneplő kabátját. – Hát bizony, másik nadrágja az nincs. – Apja előtt is megcsillan a lehetőség. Hátha az óriási birtokon elfoglalt s szerinte érdemetlenül alacsony sora is megfordul fia váratlan szerencséjével. Enyhülten köhéccsel s egy ócska zsákdarabbal töröli fia cipőjét. Két húga mosolygó büszkeséggel becézi.

- Jóska, Jóska, milyen jó dolgod is lesz. Mindenféle finomakat eszel. Hozol ugyi nekünk is ?

A szepegő fiút így lassan felöltöztetik. Már indítanak is a türelmetlenkedő Hopp úrral. De csak nem mozdul. Levert, esengő tekintettel néz anyjára, ki hirtelen magára keríti

nagykendőjét s kézenfogja a fiút. – Értem én lelkem. Azt akarja biztosan, hogy én is vele menjek. Oh, kérem, nem megyek én csak a kapuig, - magyarázza a homlokát ráncoló lakájnak.

Elindulnak. Elöl Hopp úr. Malaclopója eltakarja a zseblámpa fényét az utána lépkedő anyja s fia elől. Az úton kevés szó esik. Az asszony kérdezősködik a kastélybeli életről, de Hopp úr erről nem óhajt nyilatkozni. Így inkább fiát oktatja az illendőségre. Az, szegény, nem sokat ért belőle. Sírása még fel-felszipákol orrából. Didereg, vacog a foga.

- Csak nem fázol fiam, hisz' jó meleg a kezed ?

Lábai, mint fatuskók ütődnek a fagyini készülő sárnyomokon. A kelő hold útjából menekülnek a felhők. Lassacskán véget ér az alig félórás út. A kapuban újra elfogja a szorongás. Reszketve túri anyja csókját, aki már szívében lopakodó sajjáással fejt le a fiú nyaka köré tekerőző karjait.

- Aztán keziccsókolomot köszönj ! – figyelmeszteni még egyszer- Egyet-kettőt szipog, vár egy darabig, aztán hazaindul.

A fiú Hopp úr előtt húzza keservesen lábát. Rajta a lámpa fényköre, úgy mennek fel a lépcsőkön.

A folyosón ráparancsol: várj itt, - aztán eltűnik s pár pillanat múlva visszajön. Vezeti a félelmesen közeledő ajtó felé. Az ajtó kinyílik.

Istenem, mi lesz most vele ? gondolja, s reszketve hunyorog a fényben. Eszébe jut anyja figyelmeztetése.

- Keziccsókolom, - köszön alázatosan, s kézbe fogja sapkáját.

Az ágyból feléje kíváncsiskodik Marion szeme.

- Na, Jóska itt vagy ?

Jóska szerencsétlenül, tehetetlenül áll. Itt vannak mind: a szigorú szemű szép ruhás asszony, az orvos, a fehér meg a szürkeruhás lányok.

- Vedd le hát megint a sapkádát !

Engedelmesen felteszi sapkáját s ismét leveszi. Marion

készül a mókára. Már derül homloka s csak elkomolyodik. Mintha valami hiba volna.

- Nem így ! Gyorsabban.

Jóska szepegve körülnéz. A rászegződő szemek eszelős zavarba kergetik. Merev karjával gépiesen szegletesen kapkod. Nem sikerül.

A szürkeruhás ápolónő megérti a helyzetet. Megsímogatja a gyerek fejét. – Ne félj kis fiam. Nem bánt senki. Játszál úgy, mint délután. Hogy megint nevéssen, mulasson Marionka.

Jóska szeme hálásan követi a távolodó szürke ruhát. Felfújja arcát, el is pukkantja, de sem a fintor, sem a pukkanás nem hozza meg a várt sikert. Marion mosolya csak úgy csillan, mint a jégvirág.

Noszogatják a fiút. Igérnek neki pénzt is, csokoládét is, csak ismétlje meg a délutáni csodát.

Csinálná szegény félelmében is, kínjában is, de hiába, nem megy.

Fogyatkozó türelemmel vezénylik, ráncigálják mint egy bábút, míg végre maga is bábúvá válik, nem jut semmi az eszébe.

Marion érdeklődését versengve csigáznák fel.

- Nézze, szívem, itt van Jóska, Ni, milyen furcsa, hehehe !.. No, csináld hát !

A kis lány a megértő szájalom futó rezdülésével nézi a fiút, aki kétségbeesetten rágja ajkát, szüntelenül gyürköli sapkáját s szemmelláthatólag szeretne a föld alá süllyedni.

Az öreg hölgy türelmetlenül suttog az orvossal. Idegesíti a kínosan elhúzódó jelenet. – Unom már, - mondja fogával s türelmetlen tekintete veri a fiú fejét ki nem mondott kérdések vesszejével: mit akarsz itt ? mit keresel itt ?

Jóskát görcsös kábaságba merevíti a feléje settenkedő gyűlölet.

Mit csináljon ? Segítséget könyörgő tekintete a nővér

szürke ruháját cirógatja.

Nem mozdul senki. Marion szőke feje is párnája halmai közé süpped lassan. Szeme fáradtan révedezik a ráboruló angyal szárnyacskaín.

Mozgolódnak körülötte. Valaki hozzáért. Hopp úr aranyos zsinórjain szédül a fiú elgyötört tekintete. Érzi, hogy tolják. Engedelmesen indul. Az ajtóban eszébe jut ismét anyja figyelmeztetése.

- Keziccsókolom, - kiáltja vissza rekedten.

Levánszorog a lépcsőn. Valaki kivezeti a kapun, elkíséri az ösvényig. Kábán hallja: innen hazatalálsz.

Ott áll magánosan, holtfáradtan a didergő cserjék közül szívárgó ösvényen. Mit tegyen ?

Elindul. Mögötte dörrenve zárul be a kastély kapuja.

Visszanéz. A kibukkanó hold fénye ezüstösen síklik a fal nedves vörösén. Keserves sírásra szoruló torkát reszelve tágítja a betóduló szél. Megrázza a köhögés a mellét, mint tehetetlen rostát. Fejét mintha kövel vernék s csiholnák, csoda, hogy ki nem gyullad a száraz cserjés a szeméből kipattogzó szikráktól. Izzasztó forróság nedvesíti nyakát, homlokát, majd ruhája s teste résein recsegve tódul be a szél. Milyen nehéz a lába, pedig már felfagyott a sár.

- Elfáradtam. Nem csuda. De hát haza kell menni. Akárhogyis ! Szaporább léptekre hajszojja lábát.

A cserjék közül eléje toppannak az átélt jelenetek fájdalmai. A karácsonyfa, a játékok... El, el, haza !

Azt mondta, hogy innen hazatalálok ? Mennyország... Most már tudom, hogy nem a földön van. Hátha ott fenn... Szegény kis Marion. Nem tud nevetni... Jaj, de elfáradtam ! Felfelé visz az ösvény. Meg kellene állni. Menni kell, loholni kell ! A köhögés szinte térdéhez veri a fejét. Jaj, de melegem van. Felkanyarodik az ösvény. Ni, már itt egy csillag. A szél orvul derékon kapja. Kétségbeesetten kapaszkodik a vékony ágakba, s tehetetlenül suhan le a csillagok közé szökellő

ösvényről. Istenem, mér hagytak magamra ? Félek... mi az ott ?... A gépszínek egymásnak rontanak, az istállók vonítanak, a kazlak cammogva indulnak a didergő gyermek után, aki örült félelemmel oson a jéghideg árnyak között...

...Anyáám !... Keze reszket a súlyos kilincsen. Nem bírja lenyomni, csak rázza keze remegése s a kilincs átvéve keze didergését, ijesztően zörög. Fekvéshez kászolódo anya elképpedve húzza be az ajtón.

- Jóskám, hát hazajöttél ?

- Ha-ha-ha-za...

- Na, mondjad mán, hogy vót, mint vót ?

- Ha-ha-ha-za küldtek.

- Lelkem, gyermekem, hogy nézel rám ? Engedj mán el. Ül le, na... Gyermek, hát te... beteg vagy, lázas vagy, milyen forró a kezed Istenem, majd elégsz !... Le kell feküdni, gyorsan. Na, ne erőlködjél, vetköztetlek én. Na, bírjál mán egy kicsit ülni !... Jaj, szerelmes Istenem, csupa hideg lucskos a lábod. Fene a bakancsát. Mer mondtam, hogy csizma kéne. Mért is engedtelek el ? Jaj, ne rázd magad úgy... Hova is fektesselek ? – A ládán most nem lesz jó. Felnyalábolja, odafekteti a maga helyére, az alvó ember mellé. Mit tehetne még ? A tűz ! Gyorsan hányja be a kukoricaszárat a kemence száján.

- Jaj, fiam, ne verd úgy a fogadat ! Mingyárt kitöröd.

- Közel hajol a gyermekhez.

- Mit beszélsz ?... Aranyhomok ?... Ezüstpalota ? Sár ?... Sár ?...

Felbúg a tűz. A lámpa lassan elkormozza az üveget. A többiek alusznak. Az asszony sóhajtva készülődik az álmatlan éjszakára. Pedig megszokhatta már. Ahány karika szeme alján, annyi átvirasztott éjtszaka. Holnapra eggyel több lesz rajta. Nem tud mást tenni, csak nézi, nézi a láz örvényében tehetetlenül vergődő fiút. Ketten is nézik. Mert onnan, felülről a csillagok fala mögül most biztosan idetekint ama boldog Isten is, ki a nóta szerint szegény ember sorsát bírja.

A Havi Szemle ismerteti a zsűri döntését. A bírálók, Olosz Lajos (elnök), Berthe Nándor, Blédy Gézas, Kacsó Sándor, Kakassy Endre, Puhala Sándor és Vita Zsigmond.

Ezek közül az *első díjat* a bírálók a Gyerekjáték jeligés *Túl a falon* című elbeszélés írójának ítelték oda. Ez a novella a lelkiélet megelevenítésében nyújt kiválót. A parasztgyerek képzeletének világába is elvezet minket, a szegény és a dúsgazdag gyermek találkozásában és szembeállításában pedig a szerzőnek a társadalmi kérdések iránt érzett fogékonyságát bizonyítja. A megírás és a stílus is a szerző javára szól. Igaz, hogy helyenként, a fölösleges részletezés miatt elmosódik az elbeszélés menete, sőt az összefüggés is lazul, de komoly ígéretet jelent. A jeligés levélben Boros Ferenc Ginta-gyantai református lelkész nevét találtuk.